האגודה לזכויות האזרח בישראל
جمعية حقوق المواطن في اسرائيل
The Association for Civil Rights in Israel

25 ביוני 2025

ד ח ו ף !

לכבוד

עו"ד גלי בהרב מיארה	רב-ניצב דני לוי	תת-ניצב אלעזר כהנא
היועצת המשפטית לממשלה	מפכ"ל משטרת ישראל	היועץ משפטי למשטרת ישראל

שלום רב,

הנדון: **ביזוי והשפלת מפגינות באמצעות חיפוש פסול בעירום**

אנו פונות אליכם בדחיפות בעקבות עדויות שהגיעו לידינו ופרסומים שונים בכלי התקשורת, לפיהם משטרת ישראל, ומשטרת מחוז ירושלים בפרט, מבצעת בתקופה האחרונה חיפושים בעירום מלא או חלקי באזרחיות שנעצרו במהלך מחאות. מדובר בפרקטיקה פסולה, אלימה ופולשנית, החורגת באופן בוטה ומקומם מסמכויות המשטרה, פוגעת פגיעה בלתי מידתית בזכויותיהן החוקתיות של המפגינות לכבוד האדם, לפרטיות ולצנעת הפרט ולחופש הביטוי והמחאה, ואף עשויה לעלות כדי הטרדה מינית. נראה כי כל תכליתה של פרקטיקה זו, המשמשת הלכה למעשה כלי לדיכוי מחאות, הינה ביזוי והשפלת מפגינות לשם הרתעתן והרתעת מפגינות ומפגינים נוספים. לפיכך, נבקשכם כי תפעלו בדחיפות למיגור התופעה ומניעת מקרים דומים בעתיד באמצעות חידוד הנהלים בקרב הדרג הפיקודי והכוחות בשטח וחקירת המקרים המתוארים בפנייה זו.

הרקע העובדתי

ביום 18.6.2025 נערכה מול מעון ראש הממשלה בירושלים הפגנה שקטה שכללה מפגינות בודדות, בקריאה להשבת החטופים ולסיום המלחמה (להלן: **האירוע הראשון**). בשלב מסוים נעצרו שתיים מהמפגינות, רותקו לרצפה ופונו לתחנת מוריה, שם המתינו במשך כשעתיים בלי שנחקרו וללא שנאמר להן במה הן חשודות. אחת מהמפגינות עברה חיפוש שטחי, אולם המפגינה השנייה עברה חיפוש בעירום מלא על ידי שוטרת, אשר צעקה עליה לאורך כל החיפוש. מעדות המפגינה עולה כי היא התבקשה לכרוע כשהיא ערומה, וכי בתום החיפוש ובטרם סיימה להתלבש, פתחה השוטרת את הדלת על מנת לשוחח עם שוטרים אחרים – מבלי להגן על פרטיותה של המפגינה. קישורית לכתבה אודות המקרה

1. ביום 22.6.2025 נעצרו שתי נשים נוספות מול ביתו של השר ניר ברקת בשכונת בית הכרם בירושלים (להלן: **האירוע השני**). אחת מהנשים השתתפה עם ילדיה במחאה מול בית השר, ואילו השנייה היא תושבת הרחוב אשר הגיעה למקום לאחר שראתה שוטר המתווכח עם בתה בת ה-14 שהשתתפה במחאה. שתי הנשים נעצרו ונלקחו לתחנת מוריה ושם נשלחו לעבור חיפוש גופני בעירום חלקי. שתיהן קיבלו הוראה להתפשט ולהישאר בתחתונים ובחזייה ועברו חיפוש בבגדיהן ובגופן. גופה של תושבת הרחוב נבחן חזותית על ידי השוטרת, ואילו המפגינה עברה חיפוש שכלל את מישוש גופה. יש לציין כי החיפוש שעברה תושבת הרחוב נערך במשרד שבו היו חלון המשקיף מחוץ לבניין וכן זגוגית המשקיפה למסדרון – תנאים שלא איפשרו שמירה על

פרטיותה כראוי. לאף אחת מהעצורות באירוע השני לא הוצג דו"ח חיפוש גופני לעיונן ולחתימתן, כנדרש בהתאם לסעיף 12 לנוהל מס' 01.01.01 "חיפוש על גוף אדם" (תאריך פרסום 17.6.2024) (להלן: **הנוהל**).

חשוב להוסיף בהקשר זה מספר פרטים מדאיגים שהתרחשו במהלך האירוע השני, המחזקים את החשש כי תכלית מעצרן של המפגינות והחיפוש בעירום שבוצע בהן, הייתה התעמרות במפגינות והרתעתן ממימוש חופש המחאה: השוטרים טענו כי המחאה מתקיימת בניגוד להנחיות פיקוד העורף, למרות שהיא כללה רק מוחים ספורים ונערכה בצמוד למקלט; הם איימו כי יפנו לשירותי הרווחה בשל סיכון ילדים שהשתתפו במחאה, וכי יעצרו את בתה בת ה-14 של תושבת הרחוב; עם הגעת הנשים לתחנה דרשו מהן לחכות בחדר אחד עם גבר שהיה נראה מסומם, כאשר הן יישארו אזוקות והגבר לא, דבר שהן סירבו לו בשל חשש לשלומן; בשעת המעצר ובמשך מספר שעות בתחנה כלל לא נאמר לשתי הנשים במה הן חשודות, ורק במהלך חקירותיהן נאמר למפגינה שהיא חשודה בהפרעה לשוטר במילוי תפקידו, ולתושבת הרחוב שהיא חשודה בהפרת שלום הציבור, הפרעה לשוטר במילוי תפקידו והפרעה למעצר; לבסוף, בחקירתה של המפגינה נאמר לה שהשוטרים קיבלו הנחייה מלמעלה לעצור את שירת המוחות מול ביתו של ברקת, ובזו של תושבת הרחוב נאמר שזה לא חוקי להפגין, וחרף העובדה ששוחררה ללא תנאים, דרשה ממנה החוקרת להבטיח שלא תתקרב לביתו של השר – וזאת כאשר ביתו נמצא מול ביתה שלה. קישורית לכתבה אודות המקרה

2. חשוב לציין כי מקרים אלו אמנם פורסמו בתקשורת, אך זו אינה הפעם הראשונה בה משטרת מחוז ירושלים משתמשת בפרקטיקה זו – מפגינים אחרים שנעצרו בעבר בשל השתתפותם במחאות באזור דיווחו גם הם כי עברו חיפוש בעירום ללא הצדקה.

הטיעון המשפטי

3. במקרים המתוארים, נערכו חיפושים בעירום מלא ובעירום חלקי (בביגוד תחתון). עריכת חיפוש בעירום מלא מהווה חריגה בוטה מסמכות המשטרה, ועריכת החיפוש בעירום חלקי – הגם שמותרת בתנאים מסוימים – הייתה בלתי מידתית ובלתי סבירה באופן קיצוני בנסיבות העניין ועולה כדי שימוש לרעה בסמכות. יתרה מזו, התנהלותה של המשטרה במסגרת החיפושים – ובכלל זה עריכת חיפוש במקום שאינו פרטי דיו, פתיחת הדלת בטרם המפגינה הספיקה להתלבש, הצעקות לאורך החיפוש, הדרישה המשפילה לכריעה, הכוונה להכניס את המפגינות האזוקות לתא אחד עם אדם שנראה מסומם ומאיים ואי-המצאת או הצגת דו"ח החיפוש כנדרש – מהווה פגיעה חמורה בזכותן החוקתית של העצורות לכבוד האדם, לפרטיות ולצנעת הפרט ולביטחון אישי, ועולה כדי סטייה חמורה מהחוק, מהנוהל ומכללי המינהל התקין.

4. סעיף 22 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], תשכ"ט-1969 (להלן: **הפקודה**) מקנה למשטרה סמכות לערוך חיפוש על גופו של עצור, בעת מעצר או קבלת עצור למשמורת, המוגדר כחיפוש על פני גופו של אדם, בבגדיו או בכליו, **שאינו חיפוש חיצוני** או פנימי. בהתאם לדין וכקבוע בנוהל, חיפוש על גופו של עצור מכוח הפקודה מקנה לשוטר סמכות לחפש על גופו של אדם עד לרמת הבגדים התחתונים – כלומר, בעירום חלקי בלבד (סעיף 7 לנוהל).

5. הגדרת "חיפוש חיצוני" כוללת, בין היתר, "בחינה חזותית של גופו העירום של אדם..." (סעיף 1 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – חיפוש בגוף ונטילת אמצעי זיהוי), תשנ"ו-1996 (להלן: **חוק החיפוש**). קרי, במסגרת הסמכות הנתונה למשטרה לערוך חיפוש על גופו של אדם בעת מעצר או קבלה למשמורת מכוח הפקודה, היא ***אינה מוסמכת לערוך חיפוש חיצוני, כלומר חיפוש בעירום מלא, כפי שערכה באירוע הראשון*** – המהווה חיפוש חיצוני בלתי חוקי.

6. סמכות המשטרה לבצע חיפוש חיצוני מותנית בקיומם של התנאים הקבועים בחוק – יסוד סביר לחשוד שבגופו של חשוד נמצאת ראיה להוכחת ביצוע עבירה או להוכחת הקשר שבין החשוד לבין ביצוע העבירה (סעיף 3(א) לחוק החיפוש). במקרה הראשון, במהלכו עברה המפגינה חיפוש חיצוני, בעירום מלא, לא היה כל יסוד סביר לחשוד כי הפשטתה מבגדיה תוליד איזושהי ראיה לכך שעברה עבירה הקשורה להשתתפות במחאה. למעשה, קשה להעלות על הדעת מקרה בו מעצר במסגרת מחאה חוקית יצדיק חיפוש חיצוני, שכן יש להתחשב בסוג החשדות במסגרת ההחלטה לערוך חיפוש חיצוני (רע"פ 3829/15 **קסאי נ' מדינת ישראל**, פסקה 29 לפסק דינה של השופטת ברק-ארז (20.12.2018) (להלן: עניין **קסאי**)). אם כן, ההחלטה לבצע חיפוש חיצוני באירוע הראשון הינה כה מופרכת עד כי יש בה כדי ללמד על אי-חוקיותה.

7. חיפוש בעירום הינו הליך משפיל ומבזה הכרוך בפגיעה קשה בפרטיותו של אדם ובזכויותיו בהליך הפלילי, ולפיכך על עריכתו להיעשות אך ורק בצמוד להוראות החוק המסמיכות לעריכת חיפוש מעין זה. בהקשר זה נפסק כי "[...] **מדובר באקט פולשני שיש בו פגיעה של ממש בפרטיותו של אדם ובכבודו**. בשל כך קבע המחוקק **דברים ברורים ביותר באשר לנסיבות שבהן חיפוש כאמור יתאפשר, ואין כל מקום להקלה בכך**" (עניין **קסאי**, פסקה 29 לפסק דינה של השופטת ברק-ארז (20.12.2018) [ההדגשה הוספה]).

8. בנסיבות העניין, גם **עריכת החיפוש בעירום חלקי הייתה בלתי מידתית ובלתי סבירה באופן קיצוני**, באופן המעלה חשש לשימוש לרעה בסמכות. סעיף 22 לפקודה וסעיף 7 לנוהל אמנם מקנים כאמור למשטרה סמכות לערוך חיפוש בבגדים תחתונים, אך זו אינה אוטומטית, ויש להפעילה בהלימה למטרת החיפוש "[...] לשמור על ביטחון המעוכבים והעצורים, כמו גם על ביטחון השוטרים [...]" (סעיף 5 לנוהל).

9. בבואו לקבל החלטה על היקף החיפוש והאפשרות שהעצור יישאר בבגדים תחתונים, הנוהל קובע כי **על השוטר לשקול את השיקולים הבאים**: נחיצות הסרת הבגדים למימוש מטרת החיפוש והאפשרות להשיג את המטרה בדרך פוגענית פחות, כדוגמת טפיחות על הבגדים; חומרת העבירה, אופיה והמסוכנות הנשקפת מביצועה; האפשרות כי העצור יחזיק חפץ כדוגמת סכין, אגרופן או כל חפץ אחר אשר יש בכוחו לפגוע בכל מי שיבוא עמו במגע; השתייכות של העצור לארגון פשיעה; ועוד (סעיף 8 לנוהל).

10. בענייננו, לא הייתה כל הצדקה לחיפוש בבגדים תחתונים באירוע השני (ואף לא באירוע הראשון), ובנסיבות העניין, בוודאי שהיקף החיפוש היה **בלתי מידתי**. יתרה מכך, שקילת השיקולים הקבועים בנוהל הייתה צריכה להביא בהכרח למסקנה כי יש צורך בחיפוש שטחי בלבד, ואילו העובדה שנתקבלה החלטה על החיפוש הפולשני ביותר האפשרי על פי הנוהל, מעידה על כך שלא ניתן כל משקל לשיקולים האמורים ושמדובר **בהחלטה בלתי סבירה באופן קיצוני**, אם לא החלטה המבוססת על שיקולים זרים. כאמור, החיפוש נועד לשמור על ביטחונן של העצורות ושל השוטרים – ואילו במקרה זה בבירור לא נשקפה כל סכנה לעצורות או

לשוטרים שהצדיקה חיפוש. יתרה מזו, טיב החשדות וזהות העצורות, אשר נעצרו בשל חשד לעבירות קלות ולא-אלימות, לא הצביעו על שום פוטנציאל למסוכנות מצדן או כל נסיבה אחרת שתצריך חיפוש בעירום ולא חלופה פוגענית פחות.

11. מן האמור עולה כי תכליתה של ההחלטה לערוך חיפוש בעירום, מלא או חלקי, היתה תכלית ענישתית והרתעתית, שמטרתה להרתיע את המפגינות מהשתתפות במחאות שאינן לטעמה של משטרת מחוז ירושלים ולייצר אפקט מצנן שירתיע מפגינים נוספים, ובפרט מפגינות נוספות, מהשתתפות באירועי מחאה, תוך פגיעה בחופש הביטוי והמחאה.

12. יצוין, כי הנוהל מציב דרישה ברורה לשמור על פרטיותו וכבודו של האדם שעובר חיפוש, ולפגוע בזכויות אלו במידה הפחותה ביותר האפשרית. זאת, כחלק ממטרת הנוהל בסעיף 2, בתיאור הכללי של הנוהל בסעיף 1, בסעיף 7, וכן בסעיף 9 העוסק באופן עריכת החיפוש, אשר קובע כי "חיפוש על גוף אדם המתבצע במקום משמורת ייערך במקום סגור תוך כדי הקפדה, עד כמה שניתן על שמירת כבודו ופרטיותו". דרישה זו לא התקיימה הן בעניינה של המפגינה באירוע הראשון, כאשר השוטרת שערכה את החיפוש פתחה את הדלת החדר בעוד העצורה טרם סיימה להתלבש, והן בעניינה של העצורה תושבת הרחוב באירוע השני, אשר החיפוש שעברה נערך בחדר חשוף כלפי אנשים מחוץ לבניין ובתוכו. מדובר בפגיעה קשה ביותר בפרטיות ובכבוד העצורות, אשר אין כל עילה להצדיקה.

13. לבסוף, סעיף 12 לנוהל קובע חובה למלא דו"ח עם פרטי החיפוש בעירום חלקי, להציגו לעצורה ולקבל את חתימתה עליו. דו"ח חיפוש מסוג לא נמסר או הוצג לאף אחת מהעצורות באירוע השני, לא מיד לאחר עריכת החיפוש ולא בשלב מאוחר יותר. יצוין ביחס לאירוע הראשון כי גם סעיף 10(ג) לחוק החיפוש קובע חובה למסור לחשודה העתק מדו"ח החיפוש בעירום מלא.

סיכום

14. התנהלותה הכוללת של המשטרה במקרים אלו מהווה פגיעה חמורה בכבודן, גופן ופרטיותן של המפגינות, וסטייה חמורה מהחוק ומהנוהל. אלו מעלים חשש כבד שמדובר **באמצעי ענישה והרתעה** מהשתתפות במחאות, בייחוד בזמן מלחמה וכאשר ההפגנה עוסקת בנושא שנוי במחלוקת (להרחבה ר' מכתבנו אודות דיכוי חופש המחאה בזמן מלחמה מיום 25.6.2025). החיפושים הפסולים, לצד ביזוי העצורות והפקרת ביטחונן ופרטיותן במסגרת החיפוש, אף עשויים לעלות כדי הטרדה מינית לפי סעיף 3 לחוק למניעת הטרדה מינית, תשנ"ח-1998. הפשטת נשים במסגרת מעצר תוך שימוש בסמכויות שלטוניות, ללא עילה ולפעמים אף ללא סמכות, היא פוגענית ביותר.

15. לפיכך, נבקשכם כי תפעלו בדחיפות למיגור תופעה זו ולמניעת מקרים דומים בעתיד. זאת, באמצעות **חידוד הנהלים בקרב הדרג הפיקודי והכוחות בשטח במשטרת ישראל ככלל, ובמשטרת מחוז ירושלים בפרט**. כן נבקש כי **תורו על חקירת המקרים המתוארים בפנייה זו ועל נקיטת אמצעים נגד השוטרות המעורבות והגורמים שהנחו אותן**.

בברכה,

עו"ד עדן גלעד, רכזת חופש המחאה אלזה בונייה, המחלקה המשפטית

העתקים:

ניצב אמיר ארזני, מפקד מחוז ירושלים, משטרת ישראל

עו"ד סנ"צ ג'ורג' קיוורקיאן, יועמ"ש מחוז ירושלים, משטרת ישראל